



Eurajoen kunnanhallitus
- talousarvio 2026
- taloussuunnitelma vuosille 2026 – 2028
Laadintaohje

Kh 10va.6.2025



Sisällysluettelo

1.	Talousarvion lähtökohdat	3
2.	Osallistuva sekä lapsiystävällinen budjetointi	4
3.	Ohjeet ja sitovuus	5
	Talousarvion 2026 raami	5
3.1.	Suunnitteluohje.....	6
3.2.	Käyttötalouden määrärahojen perusteet ja laadintaohjeet.....	6
3.3.	Investointiohjelmaesitys.....	7
3.4.	Henkilöstöä koskevat esitykset.....	7
3.5.	Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma.....	7
3.6.	Tilivelvolliset.....	8
3.7.	Talousarvion sitovuustasot	8
3.8.	Talousarviomuutokset.....	8
3.9.	Aikataulu	8
	Lisätiedot:	9
	Talouden vuosikello 2025 - 2026.....	10

1. Talousarvion lähtökohdat

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös kolmea tai useampaa vuotta (suunnitelmakausi) koskeva taloussuunnitelma, jonka ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi.

Talousarvio osana taloussuunnitelmaa on valtuuston keskeinen kunnan toiminnan ohjausväline sekä kunnan kokonaistalouden suunnitelma. Talousarvio ja –suunnitelma on laadittava siten, että ne toteutuvat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Kunnan taloussuunnittelussa toiminnalla ja taloudella on kiinteä yhteys. Talousarviossa ja –suunnitelmassa osoitetaan riittävät voimavarat asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi sekä se, miten toiminta ja investoinnit rahoitetaan. Suunnitelmien on oltava realistisia – kunnan talouden tasapaino on suunnitelmakaudella voitava säilyttää tai saavuttaa.

Talousarviossa ja –suunnitelmassa

- asetetaan palvelutoimintaa ja investointihankkeita koskevat tavoitteet
- budjetoidaan menoja ja tuloja koskevat arviot tehtäville ja hankkeille
- osoitetaan miten varsinainen toiminta ja investoinnit rahoitetaan.

Hallintokuntien talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2026 - 2028 laatimisen lähtökohtana tulee olla kuntastrategia. Kuntastrategian visio on ”Eurajoki on valoisan tulevaisuuden koti, jossa asukkaat viihtyvät ja yritykset menestyvät”. Kuntastrategian neljä strategian tavoitetta ovat: vetovoimainen Eurajoki, toimiva Eurajoki, hyvinvoiva Eurajoki ja kestävä kehitys Eurajoki.

Talousarvion laadintaa tulevat ohjaamaan myös elo-syyskuussa käytävä valtion budjettiriihi ja syksyn talouskehitys- ja verotuloennusteet.

Vuosien 2026 - 2028 talousarvio ja –suunnitelma sisältää sitovan talousarviovuoden 2026 sekä lisäksi suunnitelmavuodet 2027 - 2028. Hallintokuntien tulee ottaa huomioon tiedossa olevat toimintaan ja talouteen vaikuttavat muutokset.

Investointiesitykset tulee esittää koko taloussuunnitelmakaudelle 2026 - 2028. Investointien tulee perustua hallintokuntien pitkän aikavälin investointisuunnitelmaan.

Vuonna 2023 alkoi kuntien ja kuntatalouden uusi aikakausi, kun sosiaali- ja terveystaloudet poistuvat kuntien taloudesta ja järjestäminen ja kustannukset siirtyvät hyvinvointialueille. Uudistus mullisti kuntien rahoitusjärjestelmän, kun yli puolet verotuloista ja kaksi kolmannesta valtionosuuksista siirrettiin hyvinvointialueiden rahoittamiseen. Muutosten johdosta Eurajoen kunnan valtionosuudet ovat vuonna 2025 4,1 miljoonaa negatiiviset. Vuoden 2025 alusta lukien osa valtionosuusjärjestelmään ovat myös te-uudistukseen liittyvät valtiolta kunnille siirretyt kustannuserät.

Parhaillaan on menossa valtionosuusjärjestelmän uudistaminen. Uusi valtionosuusjärjestelmä on tämän hetkisten arvioiden mukaan tulossa voimaan vuoden 2027 alusta lukien. Vuoden 2026 ennakkollisten valtionosuuslaskelmien mukaan Eurajoen kunnan valtionosuus on noin -4,2 milj euroa. Seuraava varsinainen laskelmapäivitys on luvassa elokuussa.

Kuntaliiton veroennustekehikon viimeisin päivitys huhtikuulta perustuu pääosin kevään kuntatalousohjelman arvioihin verotulojen kehityksestä.

Kunnallisveroennuste

Veroennustekehikon päivitys perustuu osin VM:n joulukuussa julkaistuun taloudellisen katsauksen ennusteisiin. Lisäksi veroennusteessa on huomioitu lopulliset tilastotiedot verovuoden 2023 verotuksesta, toteutuneet verontilitykset tammikuun asti sekä verovuoden 2025 tulo- ja kiinteistöveroprosentit. Viime vuoden kunnallisveron tilitykset olivat ennustettua suuremmat. Viime vuoden korkea ennakonpidätys tarkoittaa käytännössä sitä, että verovuoden 2024 veronpalautukset olisivat siten verrattain suurempia ja/tai jäännösverot pienempiä. On myös mahdollista, että kunnallisveron verovuoden 2024 jako-osuuteen tehdään negatiivinen oikaisu, kun verotus valmistuu. Kyseessä voi myös olla yllä mainittujen seikkojen yhteisvaikutus. Asia varmistuu viimeistään, kun valmistuvan verotuksen 2024 ensimmäiset ennakkotiedot julkaistaan kesäkuussa.

Kuntaliiton arvion mukaan kunnallisveron kuluvaan vuoden arvioitu kertymä yhteensä heikkenee hieman viime syksyn arvioista. Tulevien vuosien kertymäärviot ovat tosin suurin piirtein samansuuruiset. Toisaalta ansiotulovähennyksen korvaaminen tulovähennyksellä nostaa kunnallisveron tuottoa.

Tämän hetken tietojen mukaan Eurajoen kunnan vuoden 2025 kunnallisverotilitys kasvaa 18,1 % vuoden 2024 tilityksiin nähden. Suurimpana tekijänä veroprosentin nosto vuodelle 2025. Kunnallisveron määrä olisi näin ollen 13,3 milj. euroa. Vuodelle 2026 ennuste näyttää, että kunnallisveron tilitykset olisivat 14,1 milj. euroa.

Yhteisö- ja kiinteistöveroennuste

Yhteisöveron tulevien vuosien kehitys perustuu osin joulukuun taloudellisen katsauksen kehitysarvioihin. Yhteisöveron arvioidut tilitykset laskevat vuositasolla maan laajuisesti noin 60 miljoonalla eurolla viime syksyn arviosta. Yhteisöveron ennusteeseen liittyy tällä hetkellä merkittäviä epävarmuuksia ja ennuste tarkentuu tulevissa verokehikkopäivityksissä. Kuntakohtaisissa veroennustekehikoissa on huomioitu lopulliset yhteisöveron kuntakohtaiset jako-osuudet verovuodelle 2025. Tästä syystä kuntakohtainen yhteisöveron ennuste voi poiketa koko maan vastaavista.

Ennusteen mukaan Eurajoen kunnan kiinteistöveron määrä vuonna 2025 on 25,9 miljoonaa euroa. Arvioon on suhtauduttava varauksella, sillä tuulivoiman verokertymää ei ole kokonaisuudessaan huomioitu ennusteessa. Myöskään rakenteilla olevan aurinkovoimalakokonaisuuden kiinteistöverotuottoa ei ole huomioitu ennusteessa.

Yhteisöverotuoton ennakoidaan laskevan vuonna 2025 25 prosenttia. Näin ollen yhteisöverotuotto olisi 2,2 miljoonaa. Vuodelle 2026 ennuste näyttää edelleen pientä 0,6 % laskua.

2. Osallistuva sekä lapsiystävällinen budjetointi

Eurajoen kunnassa on käytössä kunnanhallituksen hyväksymät osallistuvan budjetoinnin periaatteet. Osallistuva budjetointi on toimintatapa, jossa asukkaat otetaan mukaan yhteisiä varoja koskevaan keskusteluun, suunnitteluun ja päätöksentekoon. Sen toteuttamiseen ei ole olemassa yhtä ainoaa oikeaa menetelmää, vaan sitä voidaan toteuttaa monin eri tavoin. Osallistuvaa budjetointia voidaan käyttää monissa erilaisissa tilanteissa, monenlaisten tarpeiden ja ongelmien ratkaisemisessa. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet: Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista.

Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti: 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä raateja; 2) selvittämällä kuntalaisten mielipiteitä ennen päätöksentekoa; 3) valitsemalla ja ottamalla mukaan kuntalaisten edustajia kunnan/toimintayksikön toimielimiin; 4) järjestämällä mahdollisuuksia osallistua toimintayksikön talouden suunnitteluun; 5) suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä kuntalaisten kanssa; 6) kuntalaisten oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua. (kuntalain 5 luku 22§)

Eurajoen kunnan toimintayksiköissä osallistuva budjetointi voidaan toteuttaa määrärahojen kohdentamisen keinoin. Toimintayksikön taloudesta vastaavan tehtävänä on päättää miten ja millä suuruudella määrärahaa voidaan käyttötaloudesta kohdentaa osallistuvaan budjetointiin. Määrärahan kohdentaminen voidaan osoittaa koskemaan esimerkiksi - tiettyä prosenttiosuutta toimialan tai yksikön budjetista - tiettyä osaa toimialan tai yksikön budjetista - tiettyyn hankkeeseen tai investointiin osoitettua määrärahaa - tiettyyn toiminnalliseen tarkoitukseen.

Osallistuvan budjetoinnin toteuttamiseen ei ole yhtä ainoaa oikeaa menetelmää tai tapaa. Sitä voidaan toteuttaa käytännössä monesta eri lähtökohdasta ja monin eri tavoin. Lähtökohtana voi olla jokin tehtävä, jonka määrärahojen käyttö suunnitellaan yhdessä. Yksi tapa on suunnitella kertaluonteinen hanke, investointi, tms.

Toinen tapa on osoittaa kiinteä, esimerkiksi vuosittain päätettävä prosenttiosuus yksikön kuntalaisten suunniteltavaksi ja päätettäväksi. Käytännössä rajanvedot eivät ole näin selkeitä, vaan toteuttamistapoja sovelletaan myös päällekkäin ja yhtäaikaaisesti. Määrärahojen kohdentamisessa on viisasta huomioida yksikön/toimialan toimintakulttuuri ja vahvuudet, jotta osallistuvan budjetoinnin toimet istuvat luonnollisesti toimintakulttuuriin.

Lapsiystävällinen budjetointi on nousemassa yhdeksi tavoitteeksi kunnan toimintasuunnitelmassa. Lapsi-budjetointi tarkoittaa kunnan talousarvion tarkastelemista lapsen oikeuksien näkökulmasta. Vuoden 2025 talousarvion laadinnassa pitää huomioida, että resurssointi on riittävää suhteessa tarpeisiin ja kohdistuvatko määrärahat sellaisiin toimiin, jotka vähentävät myöhempien, kalliimpien palveluiden tarvetta.

3. Ohjeet ja sitovuus

Talousarvion 2026 raami

Vuosikatteen tulee kattaa suunnitelman mukaiset poistot ja lainanlyhennykset.

Investointitaso määräytyy vuosikatteen perusteella, mutta tasosta voidaan poiketa valtuuston päätöksellä merkittävien (yli 2 milj.) hankkeiden kohdalla. Uudet investoinnit tuodaan talousarvioon taloussuunnitelman kautta.

Vuoden 2026 talousarvio laaditaan siten, että palvelutaso pystytään säilyttämään hyväksytyn kunta-strategian mukaisesti huomioiden talouden kehittämistyön linjaukset. Henkilöstön palkkakulujen osalta huomioidaan sopimuksen mukaiset korotukset.

Vuonna 2026 kunta-alan palkkakustannukset nousevat 2,47 % ja vuonna 2027 2,4 %. Lisäksi tulevat kehittämisohjelman mukaiset erät. Nykyiset työehtosopimukset päättyvät 28.2.2028.

Talousarvion menokehystä tarkastellaan talousarvioprosessin kuluessa, ja määritellään lopullisesti kunnanjohtajan ehdotuksessa lokakuussa.

3.1. Suunnitteluohje

Hallintokunnat tekevät suunnitelmaesityksen jokaiselle hallinnassaan olevalle palvelualueelle. Hallintokunnan suunnitelmaesitys koostuu neljästä osasta:

1. Käyttösuunnitelmaesitys vuodelle 2026
2. Suunnitelmaesityksen tekstiosa vuosille 2026 – 2028
3. Investointiohjelmaesitys vuosille 2026 – 2028
4. Riskienhallinnan arviointi vuodelle 2026 (laaditaan sisäisen riskienhallinnan seurannan tarpeisiin)

Keskistetyksi henkilöstöhallinnon toimesta laaditaan henkilöstö- ja koulutussuunnitelma. Henkilöstöpäällikkö kartoittaa hallintokunnittain mahdolliset henkilöstömuutosesitykset.

Tärkeä osa hallintokunnan suunnitelmaesitystä on Kuntaliiton ohjeistukseen perustuva tekstiosa, joka laaditaan Targetor-raportointiohjelmaan.

Tekstiosa sisältää seuraavat otsikot:

- **Toiminta-ajatus**
- **Painopistealueet suunnitelmakaudelle 2026 – 2028**
- **Sitovat tavoitteet vuodelle 2026**

Sitovat tavoitteet esitetään taulukkomuodossa, jossa ne linkitetään kuntastrategiaan. Tavoitteille niille määritellään kriteeri/mittari ja tavoitetaso/tunnusluku. Sitovien tavoitteiden tulee olla mitattavissa määrällisesti ja/tai laadullisesti. Tavoitteiden tulee olla sellaisia, että niiden toteutumista voidaan seurata toteutumaraporteissa ja toimintakertomuksessa. Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että sitovat tavoitteet ovat tarkkarajaisia ja lukumäärältään sopivia.

Tavoitteita voi asettaa korkeintaan kolme per kuntastrategian osa-alue. Tavoitteita tulee määritellä sekä talouden ja toiminnan näkökulma huomioiden.

Talousarvion painopistealueiden osalta hallintokunnan tulee erityisesti esittää, miten hallintokunta vastaa toimintaympäristön muutoksiin, yhteistoimintaa ja palvelujen tuotantotapaa kehittämällä.

3.2. Käyttötalouden määrärahojen perusteet ja laadintaohjeet

Hallintokunnat tekevät talousarviota varten euromääräisen, tilitasoisen käyttösuunnitelmaesityksen. Käyttösuunnitelmaesitykset tehdään suoraan Accuna -suunnitteluohjelmaan. Accuna -ohjelman pääkäyttäjä on talousasiantuntija, joka hallinnoi taloussuunnitteluosion käyttäjätunnuksia. Taloussuunnitteluosion käyttöopastusta on mahdollista saada tarvittaessa talousasiantuntijalta.

Talousarvio laaditaan bruttobudjetointina, tulot ja menot erikseen. Talousarvion sitovuus on lautakuntatasolla valtuustolle nettoperiaatteella. Ehdotettavat määrärahat samoin kuin verolliset myyntitulot budjetoidaan ilman arvonlisäveron osuutta.

Vuoden 2026 talousarviota laadittaessa palkkamäärärahat sivukuluineen lasketaan ja tallennetaan keskitetysti taloushallinnon talousasiantuntijan toimesta. Sijaisten ja muiden määräaikaisten palkkaukseen liittyvät määrärahat talousasiantuntija käy läpi eri hallintokuntien palvelualueiden johtajien kanssa. Keskitetysti vietyjä palkkamäärärahoja ei saa muuttaa. Mikäli palkkamäärärahojen viennissä ilmenee kuitenkin jotain epäselvää tai huomautettavaa, tulee niistä ilmoittaa talousasiantuntijalle.

3.3. Investointiohjelmaesitys

Investointiohjelmaesityksessään hallintokunta esittää vuosittain kaikki hallintokunnan hankkeet (muut paitsi rakennusinvestoinnit, jotka kokoa tekninen toimi) jotka aiheuttavat menoja tai tuloja talousarvion investointiosaan kaudella 2026 - 2028. Kaikki hankkeet tulee perustella ja niiden vaikutukset käyttötalouteen arvioida. Lisäksi kaikista vuoden 2026 talousarvioon esitetyistä yli 20.000 euron investointihankkeista on laadittava tarkka hankeselvitys, jossa hanke selostetaan, perustellaan ja kustannukset eritellään.

Tiedot taloussuunnitelmakauden 2026 – 2028 investoinneista syötetään hallintokuntien toimesta Targetor-ohjelman investointiosioon.

Investoinneista on käytävä ilmi:

- mille vuodelle hanke sijoittuu
- mikä on hankkeen kokonaiskustannusarvio
- liittyykö siihen tuloja (esim. valtionosuuksia)
- hankkeen perustelut ja vaikutukset käyttötalouteen.

Investointihankintojen alaraja on 20.000 euroa.

Riskienhallinta

Riskienhallinnan järjestäminen perustuu kunnan perustehtävään, toimintaympäristön analysointiin, kuntastrategiaan sekä toiminnan ja talouden tavoitteisiin. Riskienhallinta sisältää kunnan tavoitteita uhkaavien riskien tunnistamisen, arvioinnin ja priorisoinnin sekä tuloksellisen hallinnan. Kuntastrategian, toiminnan ja talouden sekä sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan tavoitteet tulee yhdistää, jotta riskienhallinta ei muodostuisi erilliseksi toiminnoksi.

Jotta riskienhallinta olisi organisoitua tulisi mahdolliset riskit, toimenpiteet niiden ehkäisemiseksi ja riskiarviot ennakoida talousarvion laadinnan yhteydessä. Tilinpäätöksessä pitää esittää selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ennakoitiin tukea myös tätä raportointia.

Riskienhallinnan tiedot syötetään lautakuntaakohtaisesti Targetor-ohjelman riskienhallintaosioon. Riskienhallintakortti tulee laatia sitovien tavoitteiden näkökulmasta, arvioida tavoitteiden riskit ja toimenpiteet riskien ehkäisemiseksi.

3.4. Henkilöstöä koskevat esitykset

Talousarviovuodelle 2026 ei tule esittää henkilöstölisäyksiä. Henkilöstörakennetta on tehostettava. Hallintokuntia kannustetaan löytämään keinoja toiminnan kehittämiseen.

3.5. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma

Vuoden 2026 talousarvioon sisällytetään henkilöstö- ja koulutussuunnitelma.

Henkilöstösuunnitelman laatii henkilöstöpäällikkö yhteistyössä hallintokuntien kanssa.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstöesitys tehdään

- uusista vakinaisista ja määräaikaisista vakansseista
- nimikemuutosesityksistä
- kelpoisuusehtojen muutoksista

Henkilöstöesityksen sisältö

1. Tulosalue ja tulosityksikkö
2. Vakanssin tiedot
 - nimike (uusi tai muutos)
 - virka vai toimi
 - vakainainen vai määräaikainen
 - kokoaikainen vai osa-aikainen
3. Esitettävien vakanssien lukumäärä
4. Vakanssin täyttämisaikajankohda
5. Vakanssin esimies
6. Kelpoisuusehdot (uudet ja muutokset)
7. Perusteet tehtävälle (tehtävän tarkoitus, miten hoidetaan nykyisin, miksi tarvitaan uusi vakanssi)
8. Vakanssista aiheutuvat kustannukset ja mahdolliset tulot (uudet vakanssit, arvio)
 - palkkakustannukset/vuosi (täytetään keskitetysti)
 - mahdolliset tehtävän vaikutukset tuloihin

Koulutussuunnitelma

Koulutussuunnitelmaan kirjataan henkilöstölle tarjottava suunnitelmallinen koulutus, jota tarvitaan ammatillisen osaamisen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi vastaamaan työtehtävien asettamia vaatimuksia ja tulevia osaamistarpeita. Osaamistarpeiden arviointi on osa kerran vuodessa käytävien kehityskeskustelujen sisältöä.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman tiedot kirjataan Targetoriin.

3.6. Tilivelvolliset

Kuntalain 125 §:ssä määrätään tilivelvollisuudesta ja tilivelvollisista.

Talousarvioasiakirjassa pitää jokaisen palvelualueen esittelytekstissä mainita ko. alueen tilivelvollinen viranhaltija(t).

3.7. Talousarvion sitovuustasot

Talousarvio on lautakuntatasolla valtuustoon nähden sitova. Sitovuus on lautakuntatasolla valtuustolle nettoperiaatteella. Lautakunnan sisällä sitovuus on kirjaustaso-kohtaista eli kirjaustasojen väliset tulojen ja menojen talousarviomuutokset hyväksytään lautakunnassa.

3.8. Talousarviomuutokset

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto. Jos hallintokunnalla on talousarviovuoden aikana tarvetta tehdä muutoksia valtuustotason talousarviomäärärahoihinsa, se tekee asiasta muutosesityksen välittömästi, kun muutostarve ilmenee.

3.9. Aikataulu

Edellä mainitut suunnitelmaesityksen tekstiosiot tulee tallettaa annetussa määräajassa 26.9.2025 mennessä Targetor ohjelmaan sekä euromääräiset esitykset Accuna -taloudensuunnitteluohjelmaan.

Lautakuntien tulee käsitellä talousarvioesitykset 26.9.2025 mennessä.

Kun valtuusto marraskuussa on hyväksynyt talousarvion, hallintokunnat tarkistavat käyttösuunnitelmansa hyväksytyjen talousarviomäärärahojen puitteisiin.

Lisätiedot:

Talous- ja hallintojohtaja Bella Ahto	puh. 044 431 2530
Talousasiantuntija Minna Lepikkö	puh. 044 431 2691

Talouden vuosikello 2025 - 2026

